

29.5.85

Δέν μ'ος έπεισε ή πρωτοτυπία

Ελαφρώς προεκλογική μού φάνηκε ή ανακοίνωση, από μέρους του γραφείου τύπου του ΚΘΒΕ, γιά τίς οικείες συγκροτήσεις του δραματολόγιου του επόμενου χειμώνα. Φυσικά, είναι τό πνεύμα τής εποχής θά μού πείτε, από τό όποιο δέν έξφυγαν ούτε τά καλλιτεχνικά, ούτε οι καλλιτέχνες, μιά και διαβάσουμε συνεχώς λίστες, καμιά φορά καταγγελλόμενες σάν ψεύτικες, γιά τό τί υποστηρίζει (κομματικά) ό άλφα ή ά βήτα και γιά τό ποιά γνώμη έχει γιά τή μιά ή τήν άλλη παράταξη. Αλλά ένας οργανισμός, υποτίθεται σθεναρός, δέν θγαίνει νά αναγγείλει εικόνα «υπό σκέψιν» έργα, προπαντός άταν τό έργο τά ΚΘΒΕ στήν περίοδο πού πέρασε δύσμοιρα έργα όλα κι όλα μπήκανε νά παρουσιαστεί στήν κεντρική του σκηνή. Κι όταν (άκάμην) είναι κάτι πού ποτέ δέν έγινε, ποτέ δέν ανακοινώθηκαν τά υπό συζήτηση έργα, αλλά μόνο τό δριστηκό ρεπερτόριο. Θά μού πείτε: πρωτοτυπία, «γιά πρώτη φορά» κλπ. Αλλά οι πνευματικοί άνθρωποι καλά είναι νά διαφυλάγουν τή σοβαρότητά τους...

Ανοιχτό θέατρο, κλειστά στόματα

Ο δήμος Θεσσαλονίκης κρατάει τήν έντελώς αντίθετη στάση. Τέλος Μαΐου και, πιστάς στίς... παραδόσεις του, δέν αναγγέλλει τίποτε γιά τίς γιορτές «Ανοιχτού Θεάτρου» πού υποτίθεται ότι θά πραγματοποιηθούν σέ ένα μήνα. Κι όκμην, καμιά ανακοίνωση (ήλην ΚΘΒΕ) από τούς ένδιαφερόμενους και μόνιμα προβαλλόμενους θιάσους όσον άφορά στά έργα πού ετοιμάζουν γιά νά ανεβάσουν στό Θέατρο Κήπου. Εκτός από τόν «Λεπρέντ» τού Χουριμούζ, πού ανακοίνωσε τό ΚΘΒΕ και πού όρχισαν ό δοκιμές του, τά άλλα συγκροτήματα τήρουν μυστικά και μέ πείσμα τά σχέδιά τους. Τέλος πάντων.

Θαυδολογίες διαθέσεις

Εγγραφαν ούτέ οι στήλες τήν περασμένη έβδομόδα γιά τά πενήντα και... γλυπτά πού καμούν τή Θεσσαλονίκη, και περιεπαθόναντες γιά νά τά ξαναδοούμε, διαπιστώσαμε μέ πολύ πικρά πως δέν έχει γίνει τίποτε γιά τή διαφύλαξη τους από τούς κάθε λογής επιγραφισμούς και συνθηματολογούς πού μέ σπρέυ ή μαριονέττες βρωμιών τής βάσεως τών αγάλματων ή τών προτομών. Είναι άδυσιαστικό και έξοργιστικό τό φαινόμενο και θά πρέπει νά βρεθεί τρόπος νά προφυλαχθούν οι καλλιτεχνικοί θησαυροί από τούς μικρούς θανάτους πού δέν όρκούνται σιά γήπεδα, στους τοίχους ή τά ιαχόσηματα τών λεωφορείων. Δείχνει πόσο χαμηλά βρίσκεται ή παιδεία μας, πόσο ψηλά έχει φθάσει ή έπιπολασιότητα μας.

Λιγοστεύουν οι θερινοί...

Συνομιλία μέ τόν σκηνοθέτη Μπάκας: «Κρίση άξιών ύπάρχει στό θέατρό μας»

Γιά νά καταπιαστεί κανείς μέ τήν τραγωδία χρειάζεται νά φθάσει σέ χρυσή ώριμότητα

«Κλείνω τριάντα πέντε χρόνια θεατρικής ζωής» μάς λέει ά Κώστας Μπάκας. Κι άν προσέξει κανείς και τά τρία χρόνια τής σχολής, κοντεύει σχεδόν τίς τέσσερις δεκαετίες πού έχει αφιερώσει τή ζωή του στό θέατρο. Γιά πολλά χρόνια ένα από τά πιά σημαντικά στελέχη, ένας από τούς πρωταγωνιστές τού «Θεάτρου Τέχνης» τού Κάρολου Κουν. Κι άργότερα στόν χώρο τής σκηνοθεσίας πού ύπηρετεί μέχρι σήμερα, μέ πολλές επιτυχίες σέ κρατικά και ιδιωτικά θέατρα. Τώρα βρίσκεται στήν Θεσσαλονίκη, προετοιμάζοντας τίς «ΙΚέτισες» τού Εύριπίδη, γιά τό ΚΘΒΕ.

Είναι ούκοιαστικά ή πρώτη φορά πού σκηνοθετεί τραγωδία, ένν έχει σειρά επιτυχών στήν άττική κωμωδία. Ετσι, είναι φυσικά νά αναμένεται μέ ιδιαίτερο ένδιαφέρον ή δουλειά του αυτή. Και είναι φυσική και ή δική του άγνωση και προσπάθεια γιά τό έγχέρισμα αυτό, θέβαια, ή τραγωδία έχει κακοπάθει στά χέρια όποιων ή, έν πάση περιπτώσει, όχι καλά εξοπλισμένων σκηνοθετών. Ετσι έχει άνάγκη από τό ταλέντο και τήν πείρα τού Κώστα Μπάκα, πού όντιμετωπίζει τό πρόβλημα μέ απόλυτη σοβαρότητα και μέ πάθος. Μέ τήν εύκαιρία τής έδώ δουλειάς του, είχαμε μιά μικρή συνομιλία μαζί του, γιά τό θέατρο γενικά και γιά τή δουλειά πού κάνει τώρα στό ΚΘΒΕ.

Κρίση αξιών

Ξεκινούμε τήν συζήτηση από τό ελληνικό θέατρο, σήμερα. Τό έρώτημα τό έχουμε ξανακάνει, γιάτί πιστεύουμε ότι είναι καιριο: —Ποιός είναι τό μεγαλύτερο πρόβλημα τού ελληνικού θεάτρου, σήμερα; —Η κρίση τών άξιών. Δηλαδή, έχει χαθεί ό αυτοέλεγχος, έχει χαθεί ή αυτοαναίρεση και έχει προχωρήσει ό πλάγιος τρόπος είσόδου στό ναό τού θεάτρου. Υπάρχει ή παρεξήγηση ότι στό ναό μπαίνει γιά νά πάρει, ένν συμβαίνει ακριβώς τό αντίθετο: πρέπει νά μπαίνει γιά νά δώσει. Υπάρχει παντελής άγνοια τού τί σημαίνει κάποιος νά είναι έστω και ένα σκαλί πάνω από σένα. Αυτό ίσχυει θανάδους όσολοιούνται μέ τό θέατρο — κυρίως γιά τούς νέους. Σπάνια θά συναντήσεις νέο πού νά μήν έχει τό αίσθημα ότι ό πολιός ξεπεράστηκε. Κι είναι πολύ εύκολο νά ξεπερνάς κάτι όταν θέλεις νά ή ξεπεράσεις — αναγροφοντάς τό έν όνόματι κάποιων διακρίσεων, ένν και μπορούσαμε από τά γνωστά, ότι τά κατακτήσαμε και θέλουμε πιά νά

καλλιτεχνικά δυναμικό υποτίθεται ότι θά 'πρεπε νά είναι τό καλύτερο τού τάπου. Συμβαίνει αυτό;

Γιά τήν τραγωδία

—Η συζήτηση έρχεται τώρα στό θέμα τής τραγωδίας πού θά σκηνο-

Ο Κώστας Μπάκας σέ πρόσφατη φωτογραφία.

θετήσει έφετος ό Κώστας Μπάκας στό ΚΘΒΕ. —Είναι ή πρώτη φορά πού σκηνοθετείς τραγωδία σέ κρατικό θέατρο. Ποιός είναι ό στόχος σου; —Η τραγωδία είναι ένν είδος πού δέν πρέπει νά τήν άνεβάξει κανείς μετά από μέ ή ηλικία. Όπως μετά από μία όραση ή ηλικία δέν σού δίνουν δίπλωμα όδηγήσεως αύτοκινήτου, δώσεις. Τά μεγάλα έργα δέν δίνει, είναι ανοιχτό. Και σ' αυτό τό όνομα γίνεται και ένα από τά μεγάλα στοιχεία του, αυτό πού άπαρίτουν ένα μεγάλο έργο: ή έλευθερία. —Έχετε κάποιο συγκεκριμένο στόχο γιά τίς «ΙΚέτισες» τού Εύριπίδη; —Γιά τό συγκεκριμένο έργο νομίζω ότι πολύ λίγα θά είχα νά πώ, όπως και πολύ λίγα θά είχα νά φκιάζω. Δέν

πιστεύω στίς άπόψεις όσον άφορά τά θέατρα. Αποψη μπορεί νά έχει κανείς γιά κάτι, όταν βρίσκεται μακριά από αυτό. Η δουλειά ή δική μου νομίζω ότι είναι δουλειά γεύσης, δουλειά σάρκας, δουλειά άνδρος, δουλειά αίσθησης και έξαισθήσης. Δέν θά έμποινα στόν χώρο τής τραγωδίας, στό άνέθεσμά τής δηλαδή, άν έπρόκειτο νά τήν θεωρήσω και μέ όποιονδήποτε έξυπνόδα νά αλλάξω ένα κοστούμι στήν τραγική κούκλα, γιά νά έντυπωσώ και νά κομίσω γλαύκα. Αυτό πού έχει νά πεί ά Εύριπίδης, τό λέει κρυστάλλινα. Ακόμη και τό σκεπτικό του στοιχείο είναι φανερό, άν τό μάτι κόβει πέρα από τά τρεχούμενα. Εκείνο πού μέ μόνια ίερή προσπαθώ και γιά μένα και γιά τούς συνεργάτες είναι νά μπει μέσα στήν νεροτρίχη τού Εύριπίδη όσο γίνεται πιά άτόμιο, νά μπει χωρίς έπικαλύψεις, χωρίς περιστροφές, μέ τήν ποιητική τεχνισμένη πού ζητεί κάθε μεγάλη στιγμή τής ζωής μας και κάθε μεγάλο έργο. Πρέπει νά μάθουμε σέ τούτον τόν τόπο νά έκτιμάμε τήν αξία τού λίγου. Τό νά πώ ότι τό έργο είναι ένας ύμνος στήν Αθήνα ή μια άντιπολεμική κρούση ή τό νά πώ ότι ή τραγωδία είναι τό καμιν όπου μέσα τό τό πάθος μετατρέπεται σέ στοιχακό ή ότι ιστορικά συνέβαιναν τά γεγονότα αυτά όταν γραφτόν τό έργο ή νά τό χαρακτηρίσει κανείς σάν έργο επί παραγγελία, άλ' αυτό θά μπορούσε νά τό θρεί κανείς σέ πλήθος από βιβλία, καλύτερα άπ' όλα θά 'λεγα έγώ θεωρητικολογώντας στήν τραγωδία και στό συγκεκριμένο έργο. Εδώ άπλως έγώ πρέπει νά δοκιμασθώ, έν έχω τόσο άγάσα γιά νά φουσκώσω ένα τόσο μεγάλο μπαλόνι, γιά νά μέ παρσάρει, δημιουργήσει και κοινό, στό μουσεικό ταξίδι τού χόους.

Οι συνεργάτες

Ο Κώστας Μπάκας δέν θά ήθελε νά κλείσει τήν συνομιλία μας, άφήνοντας άπ' έδώ τούς συνεργάτες του σ' αυτή τήν προσπάθεια. Κι έτσι τούς άναφέρει: Είναι ό Τάσος Ρούσος πού έκανε τήν μετάφραση, ό Νίκος Στεφανίδης τά σκηνικά και τά κοστούμια, ό Γιώργος Τσαγκάρης τήν μουσική, ή Σοφία Σπυριδάου τήν χορογραφία. Τούς ρόλους τού έργο έμπνευσόν ή Ελένη Κασέτα

Ρόμερπ ΝτέΠερε και Μέρυλ Σιρήνα στό φιλμ «Πέφτοντας στόν έρωτα».

Η έβδομη τέχνη Οί καινούριες ταινίες πού ξεχώρισε ή κριτική

Γνωστά και άγνωστα άστερία τού σινεμά

Τά στούντιο όλου τού κόσμου παρουσιάζουν διαρκώς καινούριες ταινίες, χρησιμοποιώντας άλλοτε γνωστά (και έγγυημένα έμπορικά όνόματα) και άλλοτε νέες δυνάμεις μέ τήν ένπίδα ότι ή άνανέωση, ή τόσο άπαραίτητη, τής έβδομης τέχνης θά συνεχιστεί, όπως άλλωστε γίνεται από τήν γέννηση τού σινεμά. —Τό παιδί τού λιμανιού είναι ή καινούρια προσφορά τού σκηνοθέτη Ντόνιελ Πέτρι, πού χρησιμοποιώντας μόνο μιά γνωστή ήθοισιά, τήν Λιό Ουλμάν, και πολλούς νέους κι άγνωστους, μάς άφηγείται μιά ιστορία στήν παγωμένη Νόβα Σκωτία, στά χρόνια τής οικονομικής δυσπραγίας τής Αμερικής. Συγκεκριμένα, μάς άφηγείται μιά ιστορία τού 1937, μέ βασικό πρόσωπο τόν νεαρό Ντόνιελ Κάμπελ (πιο τόν υποδυόται ό άγνωστός μας Κήφερ Σάδερλαντ) και γύρω από αυτόν κινείται ένας κόσμος πού άντιμετωπίζει τήν κρίση μέ διάφορες μορφές. Ο νέος έχει νά παλέψει μέ τήν δυσπραγία, μέ τίς οικογενειακές δυσκολίες, μέ τήν άτυχία τού άδελφού του πού είναι άνάπηρος αλλά και μέ τήν έπιμονή τής μητέρας του νά γίνει παπάς. Ο Ντόνιελ άνω γίνεται άντρας και κοταφέρνει νά έπιζήσει. Η ταινία έπαινέθηκε από τήν κριτική. —Ο δάκτωρ Τζέκυλ και οι γυναίκες είναι ό τίτλος τής νέας ταινίας τού Βαλέριαν Μπορόφσκι, πού δίνει μιά δική του παρωδία πάνω στήν γνωστή μισή τού δόκτορα Τζέκυλ και τής μεταλλάξης του μέ μισήν Χάιντ. Από τά

10 BEVING...

Φοιτηταί ότι η εποχή δεν σπώνεται
πια τους θερινούς κινηματογράφους.
Αυτό τουλάχιστον, συμπερι-
λαμβανόμενος και το γεγονός ότι τα
τελευταία χρόνια ο θρίλερ τους
μελετώντας συνεχώς βέβαια, τα φα-
νόμενο είναι γενικότερο για τους
κινηματογράφους, με την πανθομο-
λόγημένη οικονομική τους κρίση,
λόγω τηλεόρασης, αυτοκινήτων
και εκδρομών, περισσότερου τουρι-
σμού. Στα θρίλερ, ωστόσο, υπάρχουν
και άλλες αντίθετησεις, όπως
για παράδειγμα η κάλυψη των τελευ-
ταίων σκελετών από πολυμέσους
οικοδομείς, η δημιουργία πάρκων
άλλοι. Ετσι σπάνι, θαρραλέα με άλλ'
άσφαλοι, πια οραία έκφραση του
κόσμου του θεάματος που ψυχάζο-
νται επί δεκαετίες το κοινό ολοκλη-
ρης της Ελλάδας. Τα θρίλερ σινεμά
πια απομένουν πια (για πόσο θα-
νέ;) απόστολιν εξαιρέσεις που γε-
νούν νοσταλγία για μιά μορφή κολο-
καινήρις διασκέδασης που χάναται.
Βέβαια, απομένουν δύο - τρεις «χει-
μερνίσι» - θρίλερ. Αλλά πως να
αναπληρώσουν τα κενά;

τά κατακτήσαμε καὶ θέλουμε πιά νά
τά γκρεμίσουμε.

-Τί σημαίνει σήμερα να σκηνοθετήσει κάποιος σε κρατική οκνηνή, και δὴ στὰ ΚΟΒΕ:

—Μέσα σ' ένα κρατικό θέατρο πιθανόν τὰ πράγματα νά λειτουργούν καλύτερα ὅπ' ὅτι σ' ἕναν ἰδιωτικό.

[illegible]

λαγή και κοίταζε νά μου «κόψει» την τιμή, πράγμα που ούτε καν συζητούσα και έτσι έμμενε (και πρό τετραετίας και πρό πενταετίας) μία αίτηση δοκιμαστική στα αυτάρτια του ΕΟΤ.

Και ο Κώστας Μπόκας ολοκληρώνει το παράπονό του με τα εξής λόγια:

[illegible]

—Δέν μου ἀπάντησες, όμως, στο ερώτημα: τί σημαίνει νά σκηνοθετήσῃ κανεὶς σήμερα σ ἐνα κρατικό θέατρο;

—Ο τίτλος ενός κρατικού θεάτρου υποτίθεται ότι αέ καλύπτει κι αυτό γιατί και οι διευθυνόντες έχουν κύρος μέσα στον χώρο μας και τό

δίπλωμα οδηγήσεως ούτοκινήτου, και πολύ λίγα θα είχα να φτιάξω. Δεν

Τὸ ξένο ποίημα

Τέοντορ Σπένσερ

Σύγχρονο τραγούδι

Σὸν εἶναι ἀγριότατος καιρὸς
 ποῦ θὰ εἶναι ὁ σοφὸς μέσα ἢ ἐξω;
 Τὶ ἀγαπᾷ, εἶπε τὸ παιδί
 τὸ δικό του τομῆρι ἢ τοῦ πλησίον;
 Τὶ κόνει ὁ σοφός, εἶπε τὸ παιδί
 κυττάει τὴν κλωστή ἢ μὴπως γνέθ;
 Καταποντίστηκαν οἱ ὕμνοι.
 Δὲν εἶναι τίποτα νὰ εἰπωθεῖ.

Σάν προτάσσονται τὰ όπλα, είπε τὸ παιδί τῆς άγωνίας

ἀρπάξει κι ὁ σοφὸς τὸ ὄπλο;
 Παιὼν μᾶσι ὁ σοφὸς ἄνθρωπος, εἶπε τὸ παιδί
 τὸν ἑαυτοῦ τῆς ἡττῆς ὅποιονδὴ ποτε;
 Τὶ κάνει ὁ σοφός, εἶπε τὸ παιδί,
 σὺν δὲν κερδίζεται ἡ μάχη;
 Καταποντίστηκαν οἱ οὐρανοί.
 Δὲν εἶναι τίποτα νὰ εἰπωθεῖ.

(Μετ. Στεφ. Κατασμή)

Τὸ ἑλληνικὸ διήγημα

Ο ΓΕΡΟ - ΛΙΑΣ

Τοῦ Ὁμηροῦ Πέλλα

χωρίς σουβιά. Πού 'μουνά μικρός είχα ανακαλύψει έναν κόσμο, δολοφόμο από σχήματα και μορφές στις πέτρες του τοίχου. Ώνα, πουλιά, δέντρα κι άνθρωποι, φάσεις φύλλου, νέους, γέροντες, προπαντός κάτι γεροντιστικά προφίλ με πεταγμένη μύτη, τό στόμα μέσα χωρίς δόντια, κάποτε άστεία, κάποτε τρομερά σά μάγισσες, ήταν τό πρώτα μοντέλα μου.

Περσούσας ώρες με δούτα. Σκούρα όπο τόν καπνό, χωρίς φως τό πάθρα λιγοστά κι μικρά χωρίς τζάμα, όταν φυσάγει ή έέρνε κλείναι τό παρθροφυλλά κι ήταν άσ νύχτα. Μόνον τό βίχι Μήτσου, πού'χε έρθει από τήν Αμερική, τό σπiti έχει παρθρού κι έχει χωρισμένα δωμάτια. Οι πόρτες άνοιχτές χωρισμένες όρίζονται, γιά φως όνολοις τό άπάνω μισό κι καθορίζαι μέ τήν καλήσι στό χέρι να κυνηγάει τίς κότες πού μπαίνει και γιόχναι τό πάτωμα καταυλαίσι. Ένα κομπάρτι, τό ανατολικό συνήθως, δέν έχει πάτωμα, ήταν χύμα και άσταίσι. Ένα ήταν ή φωτιά, τό τζάκι. Εκεί μαζεβόταν όλοι τό χειμώνα. Τό παθροφύλλά, τό κούτσουρα, καίγοσσαν μπροστά, τό γυμνά μισή έκανάνασαν, τό παθροφύλλά ποτέ δέν είχαν έραμωγι. Εκεί όλοπόν κοντά στό παρογάμι, μέ τήν πλιό πατή στό πάλιό κατάλι έξουσιάζαται τό γερο-Ιάλο, πέραγι τό χειμώνα. Από εκεί-τό στρατιώτην-ού κυβερνώσαι τό νοικοκυριό. Συχνά μοιγάζουν άπό τήν άπκή, ή άρχιζε κείνος ή θάχαι πού τόν μοιολοθώσιναι. Έξωσται τότε στό πάθρο κορίτσι πού, ή ταυραούλα, πάντα κείνη ή φωνήν ή θ'ήρκεσε, ή έπαιζαι άπό άπ'όπου άπ'όπου άπ'όπου ή έξουσιάζαι τό έπαιζαι, ή έπαιζαι τό έπαιζαι ίσως πού τόν ενάνασται ή θάχαι και τότε ήταν έρρωγι. Στις ανά τό με πρόγραμμα ή Σταυρούλα-δέ όλο ή παθ' ή φωβέρε. -Τι μού κάνατε, κί και να κλέβει ός πιάσει ή θάχαι και πού ή άφ'ήρκε. Ήταν πέρα, άτίσισαι, άπό ρουκαμώσιν, λές και ήν έτρεπε τό έπαιζαι. -Έγώ δέν έχω άνάσται ή έλγει. Τό πετσι μου είναι άναστωσιν άνά τό νταούλι. Και γάλανε και ή ίσο.

κάποτε η Σταυρούλα σηκώνεται κι έπαιρνε κρυφά τη νύχτα ψωμί, όταν της έπιανε όμως μαρτυρία τους ποιοι να τὸν πιάσει ο δῆμος. Μία μέρα φορέσε πήγε να τὴ δικαιοδοτήσει ἡ μάνα, ξέσπασε σὲ κείνη. Μὰς τὸ ἄγχι ἡ μεγάλη κόρη του, τὴν ἔβλεπε δηλαδὴ στὴν μπροστινή. Ερχόταν αὐγὰ στὸ ἄγχι, ὑπερέταξε τὴν ἔθνην κι ἔτρωγε. Ἡ κομμένη ἡ Γιαννούλα. Παντρέψτηκε, ἔταν ἀρεκτὴ ἀσπαρήμη στὰ χρόνια, τὴν εἶχε ἀσκατέψει ἡ κ' δουλειά, 2-3 χρόνια μετὰ τὸ αὐτό τὴν ἔκανε κίτρινε, μὴ γιούρλια. Υστερὰ ἀπὸ 2-3 σποδοὺς ἔκανε ἑνα παιδικὸ μὲ τὸ ὄχι καμὴ. Μὴ μέρη πῆγε γι' χορτάρ γι' τ' ἀνάνα, ἀφῆρε τὸ μωρὸ στὸ ἄγχι, ἐκείνο κίτρινε, ἔπλεσε στὰ φωτιά, ἔταν γιούρλι τὸ βρήκε μισακακωμένο, σὲ λίγο πῆνε. Δὲν ἔκανε ἄλλο. Μὴ τὸ παραμυρῶ, ο' ἀντρες τὴν τὸν χτυπᾶνε. —Εὐὸν ὁ ἥσουν καλὴ, θὰ σοὺ στῶν ο' Θεὸς ἀπὸ Σοῦ. Σοῦ δὲνα ἡ κ' ἐκείνο τ' ἄγχι. Τὰ ἄγχι ὅσα ὑπερέταξε — τοὺς καμιοῦς τῆς, εἶχε τίποτ' ἄλλο τὰ περὶ ἐκτὸς ἀπ' τοὺς καμιοῦς καὶ κείνη τὴν ὄκνουε πονετικά καὶ πολεμᾶνε γιὰ τὴν δώσει κοῦρανά. Σκεῖτομαί τώρα τὴ θέα τῆς μπεντῆς. Πού ν' ὄρισκε μέσος σὲ τόση σκληρότητα τῆς ζωῆς ἡλικ μισακακωῶς; Πού νὰ πατήσας γιὰ νὰ στῆρξῃς τὸν τὸν ἄλλο. Οὔποι ἀκομμοῦσις πληγὴ ὅπου βλάδεις τὸ δούλο ποὺ τὴν ὄφνε νὰ μᾶλδε. Τὸ καλοῦσαντο τῆς ἐντῆχτο τῆς ἔλεγε πῆς ἑναὸν ἄνθρωπος μὲ σ' ἀκούει μονάχα μὴ αὐμῆνια εἶναι μὴ παρηγορητῆ. Γι' αὐτὸν ἡ Γιαννούλα τὴν ἔλαψε τὴ μπεντῆ, ὅταν πῆνε, μὴ πολλὸ ἀπὸ μᾶς, τοὺς δικοῦς τῆς. — Τὴν εἶχε ἀποκοῦμνι τὴ μακαρίσιον, μούτῃ πὸτὸ μνημόσινον, τὰ ἀσπέντο τῆς μπεντῆς. Τώρα σὲ ποῖν νὰ τὰ πῶ. Ἡ μάνα μου μὴ μᾶλδνε, ὅταν εἶναι αὐτὸς, μὴν λέει, ὅ,τι περὶ αὐτὸ εἶναι. Γιὰ τὴν πῆραν τὰ κλάματα. Εἰνὼ ἔχκαρε τὴ δική μου λύπη καὶ κοίταζε τὴν ἐρμένη γυναικα μὴν ἔχει μείνει χωρὶς ἀποκοῦμνι. Τὸ σκεῖτομαί τώρα μὴ ὀραμῆνη ψυχὴ νὰ σῶνε τὴν ὑποταμῆνη ζωὴ τῆς χωρὶς ἐλπίδα, χρεῖς μῆλλον, χωρὶς παρὸν. Πῶς νὰ σῶνουντο οἱ ἄνθρωποι τόσο βάρος; Κι ἄγχι ἡ ζωὴ ποῖετι, ἡπαρὴ νὰ γὰρ ὀροφῇ.

Τὴν ἀνοίξη πού ἀνοίγει ὁ καιρὸς ὁ γερο-Λιάς ἔβγαине καὶ καθόταν στὴ σκάλα, ὅσο εἶχε ἡλιό. Εκκε καθόταν ὥρες, διπλωμένος, ἀμίλητος καὶ συλλογιό-
ταν. Κάποτε ἔκανε παράξενες σκέψεις. Μιὰ φορὰ -εἶχε πεθάνει ἑμφανικὰ ἕνα
25χρονο παιδί κι ἦταν ὅλο τὸ χωριὸ σὲ βάρια θλίψη- μὲ ὥστόσο,

—Τι θεός εἶναι αὐτός; Πάρινοι νέους καὶ ὀφνητοί ἐμένα. ἔναν ὁρισμένον ἀνθρώπου να βασανίζομαι καὶ να βασανίζω καὶ τοὺς ἄλλους. Κι ὅπως τότε ποθεῖται πολλὸ τοῦ θανάτου. Ἀλλή μιὰ φορὰ καὶ τοῦ λέγα για τὴ ζωή μου στὰ ἔξω, συχνὰ με ρωτοῦσε. Τὸ φαίνεται ὁκατάποτον να ζεῖ με ξένους ἀνθρώπους. Τὸν διαβεβαίωνα πὺς παντοῦ θρίσκει κανεὶς ἀνθρώπους να κόμει φίλους — φανατίζοι τὸν ἀνθρώπου ἀλλοιότητος στὰ ἔξω. — Ἐγὼ δὲ θὰ ὀμῶς ποτὶ μιὰ φορὰ χωρὶς δικό μου ἀνθρώπου, ὅ τι κ' ἔναι τὸ λέγα μάταιος κόπος. Κεῖνον ὅτε μοι, λοιπὸν, ἐγὼ μιλοῦσα, ὁ γερο-ἄνθρωπος σκάκις ἐν ἐν ἑαυραὶ καὶ

μορφή του δόκτορα Τζέκυλ και της μεταδρωφωσής του σέ μίστερ Χάιντ. Από τη μυθιστορία του Στήθθενσον ο σκηνοθέτης παίρνει μόνο την βασική ιδέα, ενώ από εκεί και πέρα αφήνει την φαντασία του να χρησιμοποιήσει και το θεαματικό σκηνικό και την σάτιρα, κάτι που θυμίζει ντανταϊστική διάθεση. Παίζουν ο Ούινο Κιόρ, Μαρίνα Πιερό, Κλεμάν Χαράρι κ.α.

—Πέρνοντας πόντ ερώτα» είναι ά τίτλος μιας κοινογραφίας ερωτικής (ή, άλλοι) ταινίας, που ακομβήθη Ούλιου Γκράνδος, που αέκτεκε για χραισμοποίησης δυό δημοφιλή άστέρες, τόν Ρόμπερτ Ντέ Νίρο και τήν Μέρυλ Στρίπ, για να διηγηθεί μία ιστορία που θυμίζει τήν «Σύντομη συνάντηση». Πράγματι, μηχανήματα Ντέ Νίρο και ή καλλιτέχνης Στρίπ συναντούνται τυχαία σ' ένα τρένο, κι από κεί άρχίζει ένα δράμα αισθηματικό και κοινωνικό, άπου και οι δύο ταινίες είναι παντρεμένοι και άσφαλως συναντούν περιλήψεις.

—Στράμων είναι ο τίποτος της καινούριας ταινίας του Τζών Κάρπεντερ, παύ και πόλι καταιγιστική με μία παράξενη ιστορία. Ο «Στράμων» είναι ένας άτομο που έρχεται από άλλους κόσμους για να δει πώς είναι η ζωή στην Γη. Γι' αυτό σκοπός αυτό παίρνει την μορφή του νεκρού σιζήνου μιας κοπέλας, η οποία πείθει τελικά να τον μεταφέρει από το Γουισκόνσιν στην Αριζόνα, όπου θα τον εναποθέσει να οι οικιοί του για να αναγνωρίσουν στον τόπο τους. Τοις δύο βασικούς ρόλους ερμηνεύουν ο Τζέιμς Μπίρρετς και η Κόρεϊ Άλλεν - και ο Κάρπεντερ προσθέτει άλλη μία κολή ταινία στο εναργιστικό του

—Το ποτάμι είναι άρπιας από τις ταινίες που άρεσαν στην κριτική. Σκηνοθέτης είναι ο Μάρκ Πάιντελ και πρωταγωνιστές ο Μέλ Γκιρσον και ο Σίους Σπάζκε, μαζί τους δέ παίζει και ο Σιόν Γιλνέλ. Το ζευγάρι των πρωταγωνιστών υποδύεται ένα ζευγάρι άγνωστων του Τεννεσσι, όπου προσπαθούν να χρεώσουν παρ' όλες τις αντίθεσεις, δηλαδή να φέρουν πλημμελή και να προσπαθήσουν να τους πάρει το νόμο και να συμπεριφερθούν όπως οι δούλοι του σκοπού. Το πρόβλημα είναι δύσκολο και ο Μέλ Γκιρσον αναγκάζεται να πάει να δουλέψει ας έργοστασιο. Και η υπόθεση και η τεχνική της ταινίας συνοψίζονται στον θεατή.

Ενα μερμήγκι πήγαινε ίσο στο πόδι του. Τό τράβηξε νά περάσει τό ζωντονούλι.
Εγώ τού 'λεγα. Σέ μιὰ στιγμή σήκωσε τό κεφάλι κι έτσι άναπάντεχο.

-Γιατί νά πεθάνω ρε; Εγώ δέν έκανα κακό σέ κανένα. Γιατί νά πεθάνω
Πήγα νά τού πώ κάτι έτοι - όποιος γεννιέται πεθαίνει, τέταια.

Κολοκύθια, τι θά πεί πρέπει να πεθάνουμε. Γιατί να πρέπει; Ο,τι γεννιέται να ζει. Εγώ δε θέλω να πεθάνω. Τό τελευταίο τούτο είχε έναν ανέλπιστο τρόπο. Ένα ρίγος – έγινε ύστερα μια βαθιά σιωπή. Με χαϊρέτση όταν έφευγα, σε ντροπισμένους σά να μου ζήταγε συγγνώμη.

ΑΓΘ ἀγάτερα πού άνοιγε ή ζέστη, έβγαине όλη τή μέρα στή άκρη τού χωριού κι από κεί διαφέντευε τά πρόβατα πού τ' έβοσκε στήν άπέναντι πλαγιά ή Σταυρούλα. Εκείνη έπιανι καμιά φορά κουθέντα μέ κανέναν, τά πράτατα ζύγαναν τε σπαρμένα χωράφια καί τότε ό γερο-Λιάς έμνηγε τή φωνή.

Πού 'σαι μωρή Σταυρούλα, ὄντε ρε ἀσταύρωτο κορίτσι καὶ δὲ θά μού 'ρθει σπιτί το θράσύ; Πού θά μού πιά; Ἀλλοτε πάλι ἀναγίζετο ἀνά να θρεῖ ποῖς ἐκεῖνοι κινεῖς πού περᾶνε ἀπέναντί το θρόνῳ, καθόλα στὸ ἄνω. Μποροῦσε νὰ μὴν κοιμηθεῖ ὅλη τὴ νύχτα ἂν περνοῦσε κανεὶς καὶ δὲν τὸ μάθαινε. Μέχρι ποὺ μὴ φορά μάς ἦρθε το θράσυ στὸ σπιτί τὴ Σταυρούλα καὶ ρωτοῦσε μὴν ἔξαπνο ποῖος πέρασε τὴ 'ἀπὸνῃμα με τὴν ὁποῖα φοροῦσα καὶ τὸ πούλαρι.

Το καλοκαίρι τα στρατηγικά μεταφερόνταν στ' άλωνα. Από τή τέλη Μαΐου πού μαζεύονταν στ' άλωνα οι θνημένοι, έφτανε στην ρίζα μέσα ελάις μού θελάντες κι εκεί, όφρα, ίσαστε τέλη Σεπτεμβρίου πού άρχίζουν οι ψυχρούλες κατέκλειωναν τα σπαθίλα - ήπιλα στ' άλωνα ήταν τ' άμπελι του. Εκεί τή άκουσε όλη τή μέρα κι ώς άρνά τή νύχτα -σπάνια είχε παρά-μόνους του θνητού. Τήν ήθελε πού ήθελε τήν νύχτα στήν ήν τήν Σταυρούλα. Τήν έφάνε όρόντερα τή Σταυρούλα, ήταν πιά παντρεμένη, πηρ' ένα παιδί σχετικά καλόν πού ήταν ασεκοπισμένος.

—Πώς τα πός Σταυρούλα; τη ρώτησα.
—Καλά, δού μ' Χορταίνα ψωμάκι. Μόνο παυόετραβολοίμης φεσάτα μ'ι
φυρνών, δού μ' άφηνιε ποτέ άδεισινή — είχε δυό παιδικά κι ή κοιλιά τη
φουσκωμένη για τρίτο. Τρια χρόνια παντρεμένη, τρία παιδιά. Τι θά τ' άκούμενε
Σκέφτηκε τον καμψό της Γισανούλας ποτέ δεν είχε παιδί. Κακόμοιρη χαριάτης
Όταν δεν έχουν παιδί τ' άχουν μαράζι. Όταν κάνουν, δεν ξέρουν, δέ μπορούν
τι νά τ' άκούουν. Τι νά είχανται!

Το καλοκαίρι λοιπόν η Σταυρούλα τόν εκδίδισαν τόν πατέρα της. Τ' όπιογμα τότε ζήτημαξ ό νερό-λόγος, ήθελε νερό. Εμνηξ λοιπόν τίς φωνές
-Σταυρούλα, μωρή Σταυρούλα; Πού να ήγνε παναθένη την. Μωρή
Σταυρούλα; Θά με ακούσι ό τίς δίωα - καί δώσι τώ να φωνάξει. Τίς τίς πολλές
φορές έκείνη ήταν εκεί κοντά. Μιά φορά την είδα κρυμμένη πίσω με
το καλντερίκι, να κρυφτεί. Αλλά τίς είδα να κρυφτεί. Αλλά τίς είδα να
κονιάζει από την δίωα. Πέρασε μόλις ή ύστερα βγήκε. Δέν τόν φοβόταν καί πολύ
τότε το καλοκαίρι. Είχε σκούα καί σταφυλιά μπλόκα. Δέν είχε ανάγκη να πόει
αυή ψωμιά να την πόισει.

Κα όλα αυτά τα θυμηθήκα κείνη την ώρα ποιο ρόστημα τι γίνεται οι γερο-Λίδες και μου έλεγε η γυναίκα του πώς πέθανε. Εμια θύελλα πώς τον τελευταίο του χρόνο τον πέθανε πολύ άσχημα. Είχε πέσει από τ' αλάτο, έπιασε τα πόδια του. Εμεινε κατάκοιτος κι υπέφερε πολύ. Τό πόδι του δεν έπιασε – ήτανε πολύ βαρύ, φυσικά δεν τον τον πήγαινε ας πω. Ήφεραν τον μπαρμπα-Χρήστο. Έναν παλιό, τον πήγαινε με τον καλόν του γιο, τον γιο του, τον έβγαζε δαχτυλίδι, μύρο, και τον ορίσανε στο πρώτο κορίτσι της Σαυράδας, ας έλεγε, να την πηγαίνουν στ' δουλειά – ποιος άδισος να μείνει στο σπίτι – τι να τούκανε τα μικρά; Τούδινε μόνον γιάννη, κι έπιασε είχε, κινητό.

Μου τό'πε έτσι ξερά, φυσικά, ή γυναίκα του, σά νά μού'λεγε πώς έβρεξε ή πώς βασιλέψει ή ήλιος. Ντράπηκα πού δέν τό 'ξερα. Δέ μού τό 'χαν γράψει. Δέ θαρίεσαι. Όλοι πεθαίνουν. Τί γίνεται μέ κείνους πού είναι ζωντανοί καί δε ζούν.

ΕΙΧΑ χρόνια να πάω στο χωριό. Ποτίσαμε τ' άλογα στου Τσίγκα τη θύση—είχε έρξει ο άδελφός μου και μάς πήρε από τó σταβμό—και πήραμε τόν άνέμοφο. Όταν βγήκαμε τ' Ασπρα λιθάρια φάνηκε τó χωριό. Ετσι σκαρφωλόμενοι στή ράχη στεγνό, άχρωμο, τα πέτρινα σπία μέ τα μικρά τους παράθυρα ν' αγναντεύουν τó ίονιο. Λίγη πραινάδα άδερσοί, οι έλιές γύρω.

Από δω και μπρός, όλα ερχομένα τάναν καὶρ, ἐνοητικὸν οἶκον. Σὲ τοῦτα τὰ μέρη φέρονται τὰ καλοκαίρια τὰ πρῶτα. Στὸν ἴδιον κελεῖν τοὺς σχεσιατικοὺς διδάσκει τοὺς «Κοραμῶν», ἐκεῖ ζωγραφίσαν τὸν παπποῦλιν, ἐκεῖ ἀνέστησαν οὐ ψιλῶν τὴν Ἐλένη, δὲν τὰ κατὰφρα τὰ τέλος, εὐθύμως οὐ μὲν πλάκα ποὺ τὴν ἔκανα χιλία κομμάτια, οὐ καὶ κενεῖς τῆς κομματαίρας οὐκ ὁκτώσας τὸν πρώτῳ λῶν, ἐκεῖ στὸ ἄζω κομ. ὅγαν μὲν ἀνδρὰ τὰ τοιαῦτα, καὶ οὐκ ἀνδρὰ τῆς ἀνδρῶν, ἐκεῖ ἀνέστησαν μέσα μου μιά σκηνή, μὴ στιγμὴ τῶν ὥραιων ἐκείνων χρόνων ποὺ ἡ ἀφύπνισαν εὐκόλα καὶ ποὺ τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ στερεθῇ τὴν πηγὴν τὸν ὄνειρον. Ὁμοίω χρόνῳ οὐοὶ κ' ἂν πέρασαν μέσα στὴ σπέρηκα τῆς τῆς φτώχειας ὅπως πέρασαν τὰ δικὰ μου.

Φτώσιμα από σπιλία – είχε ωραία ποτ σταμάτησε η κούνεψα. Πρώτος κάποιος ξεχάρη από τ' άλλα θηρ ποτ γερο-Λιά. Η γυναίκα ποτ έρχοταν κείνη θηρ ώρα από τ'ο πηγάδι. Διπλωμένη από τ'ο δυό από τ'ο βαρέλι ποτ κοινολευσέ ποτ ράχη κι από τ'ο χρόνια, δέν τ'η γνώρισα. Καλησπεριόμο – σήκωαε τ'ο κεφάλι. Τ'ο λαεφόρ τ'ης θηρ γυριμένα, κατακόκκινα δέν έβλεπε καλά. Ώμιμθηλικά τ'ο έσωτερικό ποτ σπιτιού ποτ γεμάτο καπνό – νά πάινεσ κουνόδι. Είχα ποτ μία πορ μικρός, νά γυρφέσ φτωιά – είχα ποτ πένω α' έναν καβδό, ο γερο-Λιά έδερνε τ'η γυναίκα ποτ, εκείνη έκλειε φωνήα, πνιχτή, πνι ακουσέτ'ο, δέ διαμαρτυρόταν, έτσι υποταγέμενα, σ'αθήκα. Λιά ποτ όθουλασ τ'ηθ πάρα κι ύστερα έφυγα. Εκείνος φώναζε –Βαλθήκαε νά μ'έ φάε όλοι δ'ο μέσα. Όσ όσά φώω όλους», τ'ο άκουα φεύγοντας. Τ'ο καρίοτα καπνόταν μαζέμενα κι όμήςτα σ'ο σιαλοπλήτα σ'άν κουρινσάμενα πουλά. Σανθήνα όλη πορ, μωστής σ'ίς τελευτάς, έμεινε ποτ γυναιόσι πιά. Πάντρεταν τ'ο πρώτο ποτ κοινό, τ'η τελευτάς έμεινε ποτ νά γράμμι τ'ο πρώτο. Η Παννολία άδωνε τ'ο πορ, έλεγε, ο πάτερς κι η δέσκλη ποτ γαμπρού έβλεκα, κι έγώ έμεινα. –Αντρωσίμια όμάλια δυό (2), όλοσκούσιότι (3), βελαντιόνια δυό (2), μολόιε κ.κ.π. – νά σ'οι μ'ιτημ όπνώνέμ'η μόνα. Ηβέλε νά καρήσι μιά δέλετ'α χίλη. Τ'η θωριε έλε κατ'ο μ'οκρότερ ποτ κοινό – δέ όσά μ'οκρότερ τ'ο σπιτί, έίπε, παραλίγο ν' όνάμ'ε γατό – Γρόφτι, μού π'ε ο πάτερς. Υπόγραφαν όι μ'όρτερς ο πάτερς θηρ άγρόμωτα, και φέραν'ε τ'ο κέρσμο. Εκεί άδωνε σ'ίς εύχες, ο γερο-Λιάς, θούκωκα, δέν μπορούσε ν' άπανήσι, έκλειπε. Ενώ τ'ο χάσα. Νόμίζα μ'έχρι τ'ο πώς ποτ είχα –κατάδεσθ'η και τ'ούτος μ' έφέρνε όνω όνω – κάτω

Πιστεύω πως ο άνθρωπος είναι μοναχικόζώο, πως άμα γνωρίσεις μία του πλεύρο φτάνει, δεν μπορεί να έχει άλλη. Όταν τελείως άναρχα τέτοια τὰ δάκρυα, εγώ δὲν τὸν ήξερα ἐνάν άνθρωπο σκληρό, χωρίς έλεος, σχεδόν άπάνθρωπο. Έτσι δὲν ήταν από τότε που τον ήξερα. Γιά τὰ παιδικά του χρόνια δὲ ήξερα τίποτα. Ήξερο μόνο πως ο πατέρας του ήταν σκληρός άνθρωπος. Μιά φορά χτύπησε πάνω για κάποια διαφορά, τὸν ήρθε κάποιος, ύστερα ήρθε μία πέτρα... Θά με σκότωίσεις κὲ δάδι; τοῦ πῆε το χτυπήμενος—Άμ τί θὰ σὲ κάνω, τὸ ἀπάντησε ὁ άλλος, καὶ τὸν λύωσε τὸ κεφάλι με τήν πέτρα. Φυγοκόπησε κάμποσο τὸν έπισπασ ύστερα καὶ πήγε φυλοκή. Εξή πέθανε. Τὸν φέρανε σὲ χυρίο φορτωμένο σὲ άλογο. Γιά νὰ μὴ γέρνει τὸ σκαρί φορτωμένο από τήν άλλα μεριά εἰς τασοῦδι άλάτι. Ο γέρο-λάος τὸν τὸ μεγαλύτερο παιδί κ' άνάλας τὸ νοσοκομείο. Ήταν ὁ άδερμόζωγος φυσικά ἀπὲ τ' άδελφάκα καὶ γιά ἐπιβίβηθαι φέρνονταν πολὺ σκληρά σὲ τὸ μικρότερος. Όταν τὸν γνώρισε ἐγώ ήταν πάλι ήλικιωμένος καὶ σκάστης. Άέγαυε πὸς τὸ ἐνα πνευμένο τὸν ήτονε άόμοιο καὶ δὲ δούλεκε, καὶ τ' άλλο κ' έκείνο μὴ Εξήγε ποῖ—Βυμβάρι πού άνάβαινε με κόπο, τὸ θράδι κ' θήλας τὸ οκυλάντων σὰ δικὸς μας σπιτῖ

 EN ήταν για δουλειά. Όλο το χειμώνα φύλαγε το παραγώνι. Όλα τα σπίτια, σχεδόν, στο χωριό, ήταν όλο κι όλο ένα πολώριο δωμάτιο, κατά κανόνα μόνο ο τοίχος από μέσα,